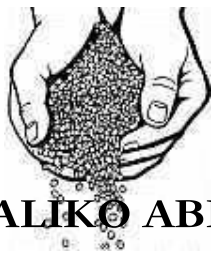

Kataliko ABC

KATALIKO ABĖCĖLĖ

Apaštalas savo aplinkoje

Bendruomeniškumo kūrėjas

Charizmas atpažinęs ir kitiems dovanojantis

Duonos neišmetantis, bet Dievui prieš valgį už ją dėkojantis

Evangeliją prieš skaitant rankas nusiplaunantis

Figmedis, kuris duoda vaisių reikiamu metu

Garsiai giedantis Aleliuja!

Higienos ir etiketo besilaikantis

Inteligentiškas ir gilios pasaulėžiūros

Jaunuolis iš Evangelijos, kuris nori būti šventas

Katalikas, kuris yra katalikiškas

Linksmas ir džiaugsmingas

Mylintis Dievą ir kiekvieną žmogų

Neapleidžiantis maldos

Omegos laukiantis

Piligrimas šiame gyvenime

Rožinį kišenėje besinešiojantis

Skaistaus gyvenimo liudytojas

Šeimyniškas ir šeimą saugantis

Tautos reikalais ir gerove besirūpinantis

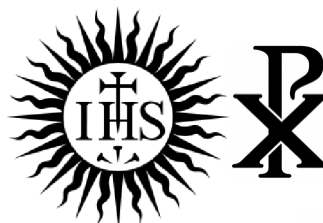
Užeinantis į bažnyčią pagarbinti Švč. Sakramento

Visuomenės šviesa ir druska

Ypač atsidavęs Bažnyčiai ir popiežiui

Zakristijono, kunigo ir visos parapijos bičiulis

Žuvytę ant mašinos užsiklijavęs

Klier. Gabrielius Satkauskas, III k.

LIETUVA - TĖVYNĖ MŪSŲ

Dideli dalykai reikalauja didelio pasiaukojimo

Kunigų seminarijos nuo seno buvo kultūros židiniai iš kurių po Lietuvą pasklisdavo tautiškumo, tikėjimo ir laisvės idėjos. Tad džiaugiamės galėdami Jums pristatyti naują „Teesie“ rubriką „Lietuva – Tėvynė mūsų“. Šiame laikraščio skyrelyje publikuojame straipsnius, kuriuose nagrinėjamos šių dienų tautinės aktualijos.

Dideli dalykai reikalauja didelio pasiaukojimo

Neseniai kalbėjausi su viena katalikiško knygyno darbuotoja. Ji man prasitarė, kad knygų pardavimai yra labai menki. Tuomet jos paklausiau: „O kaip ši ar ana knyga? Ar jas taip pat mažai kas perka?“ Pirštu rodžiau į klasikines dvasines knygas, taip pat į tokias, kaip „Dora lyderystė“. Buvau patikintas, kad jomis ištis mažai domimasi. Po tokio atsakymo pažvelgiau į tų knygų tiražus ir supratau, kad mūsų visuomenei intelektualios bei kokybiškos katalikiškos literatūros nereikia. O jeigu ir reikia, tai tik tai mažai saujelei. Iš esmės ji išstumta į užribį, o didžiųjų knygynų stenduose dominuoja romanai, pseudodvasinė literatūra ir kita lengvo turinio „makulatūra“.

Vienų rekolekčių metu godžiai žvelgiau į milžiniškose lentynose už vedėjo nugaros sudėliotas knygas. Tai buvo originalūs tarpukario laikų leidiniai: „Tėvynės Sargas“, „Tiesos kelias“, „Soter“, „Cosmos“, „Logos“. Kas bent kiek nusimano, gali suvokti, kokie jie yra vertingi. Pagalvojau, kad panašių leidinių šiandien mažai. Nepakanka žmonių, kurie rašytų tokias aukso vertės knygas. Bet, matyt, kad nepakanka ir tų, kurie jas skaitytų. Anuomet daugelis šiuos leidinius rašiusių ir skaičiusių buvo išvežti į Sibirą, sušaudyti, kiti emigravo. Na, o išlikusieji ne visi atlaikė žmonių protus nuodijusios komunistinės ideologijos propagandą. Taigi, auksinės knygos liko, o žmonių nebe.

Širdis tą akimirką suvirpėjo. Šis susidūrimas su didinga praeitimi alsuojančiomis knygomis man bylojo, kad, palyginus, neseniai turėjome tvirtą ir plačią katalikišką inteligentiją, kuri gebėjo paimti valstybės vairą į savo rankas ir sėkmingai kurti Lietuvos valstybę. Kuri gebėjo žengti tokiu sparčiu kultūros augimo keliu, jog mes šiandien daugelyje

sričių galime apie tai kol kas tik svajoti.

Katalikiškoji inteligentija, apskritai inteligentija – kur ji yra šiandien? Kas jai svarbiau? Pinigas, pigi šlovė, pseudolaisvė ar tarnavimas Tėvynei kuriant kultūrą, pagrįstą kilniais tiesos, gėrio ir grožio idealais? Galbūt jai labiau rūpi pasaulio teikiamos karjeros galimybės negu daugybė puikių perspektyvų, talpinančių savyje didelį potencialą kurti, statyti ateitį čia, Lietuvoje?

Visgi, jeigu ir nepakankamai yra inteligentijos arba jei ji pasidavusi įvairiems Vakarų stabams, tai tokia inteligentija nėra tai, kuo save laiko. Tokiai inteligentijai lemta žlugti arba būti išstumta naujai beprasikalančios pro sušalusią žemę kartos. Kartos, kuri kaip pavasarinė žolė nudažys gražiausiom spalvomis mūsų ateities horizontą. Mums reikia tos naujos kartos, kuri papildytų nepakankamai gausią katalikų inteligentiją.

Tu, kuris tai skaitai, gali būti šių dienų inteligentas! Tu gali būti uola, ant kurios privalo būti pastatyta Lietuva. Tačiau privalai apsiginti nuo vienos mūsų kultūros ligos, kuri kaip vėžys apėmė ir laiko sukausčiusi daugelio širdis. Tas vėžys tau sako: „Nesivargink, aplinkui yra kiti, kurie gali tapti prezidentais, imtis reikalingos iniciatyvos, stoti į seminariją. Tegul jie visa tai daro! O tu geriau džiaukis gyvenimu, nes jie gali tai padaryti patys. Galų gale užteks ir to, jei tu tik pasimelsi už aną reikalą, o jį dirbs kiti“.

Ne, tai tu, jeigu eai pasaulietis, privalai tapti prezidentu, pirmasis imtis reikalingos iniciatyvos, jeigu esi klierikas – tapti visuomenės atnaujintoju. Įsikalk sau į galvą – nėra to kito, kuris už tave tai atliks. Tu esi šiandienos inteligentija, viltis ir ateitis! Pasiraitok rankoves, plačiai atverk širdį Dievui ir kibk į pasaulio atnaujinimo tarnybą. Nėra didesnės garbės kaip žygiuoti po Kristaus vėliava! Dideli dalykai reikalauja didelio pasiaukojimo. O mums reikia visomis prasmėmis didelės inteligentijos. Katalikiškos inteligentijos! Tokios, kurios pasiaukojimas atspindėtų šventą Kristaus auką! Pirmyn! Čia ir dabar!

Klier. Gabrielius Satkauskas, III k.

Tegul Kovo 11-oji tęsiasi

Klier. Gabrielius Satkauskas, III k.

XIX a. pab. – XX a. pr. tautinio atgimimo idėjos buvo užtvindžiusios tuomečių lietuvių mintis ir širdis. Jos pavirto konkrečiais politiniais veiksmais. Galiausiai 1918 m. buvo iškovota Nepriklausomybė ir sukurta Lietuvos valstybė.

Tačiau tautinių idėjų nepakako. Katalikai inteligentai jautė, kad būtinas ne tik tautinis, bet ir dvasinis atsinaujinimas. Čia didelę reikšmę turėjo ateitininkai, kurie siekė antrojo – dvasinio atsinaujinimo. Buvo suvokta, kad tuometinės tautiškumo idėjos toli nenuves, kad būtina *visa atnaujinti Kristuje*. Vysk. M. Valančiaus pradėtas blaivybės ir knygnešių „karas“ užaugino naują kartą, kuri palankiu istoriniu metu suvaidino reikšmingą vaidmenį.

Kiekvienais metais džiaugsmingai minime Kovo 11-osios šventę. Tačiau panašu, kad tautinis Lietuvos sąjūdis nagrinėjamas istoriniuose archyvuose, o pati tauta stipriai išsibarsčiusi po pasaulį. Dvasinis atgimimas kažkur užstrigęs, išblėšęs. Kadaisė stipri ir gausi katalikų inteligentija uoliai kibo į dvasinio

atsinaujinimo darbus. Tačiau tai irgi užrašyta tik istorijos puslapiuose, o ne dabarties akimirkose. Būta daug katalikų politikoje, nemažai jų dirbo socialinio darbo, švietimo srityse, net 1920–1926 m. valdęs prezidentas buvo ateitininkas, o tai reiškia praktikuojantis katalikas, o trys Vasario 16-osios Nepriklausomybės Akto signatarai taip pat buvo ateitininkai, dar keturi iš signatarų – dvasininkai. Mums tai šiandien liudija, kad tuo metu tikėjimas nebuvo pamestas, tačiau priešingai – buvo kelrodis.

Šiandien, po patirtų priespaudų, išaugo nauja karta, kuri privalo drąsiai pasitikti dabarties iššūkius. Mes, jaunimas, užaugome laisvoje Lietuvoje dėl kurios laisvės nekovojome – mūsų laisvė paveldėta. Svarbu suprasti, kad XX amžiaus katalikai yra graži istorija, kuri pasibaigė liūdnai dėl prasidėjusių trėmimų, persekiojimų ir kitokių priespaudų, bet XXI amžius turi tapti nauju pavasariu, kuris atneš gyvybę po žiemos šalną.

Dabar mums, katalikams inteligentams, kyla dvejopas uždavinys: pirma, susiburti į viena; antra, savo krikščioniškų principų šviesoje įvertinti Lietuvoje susidariusią situaciją; trečia, susidaryti išmintingą veikimo planą ir imtis atitinkamų priemonių. Suvokę tai, kas mes esame ir kur esame, nepamirškime pagrindo – bendradarbiaukime su Dievu ir Jo Bažnyčia. Priimkime iššūkį talentingai panaudoti savo sugebėjimus ir jaunatvišką

kūrybingumą šiuo metu. Tuomet pajėgsime sau nubrėžti išmintingą ateities viziją, kurios su pasiaukojimu galėsime uoliai siekti, galėsime atnaujinti tai, kas pasenę, atstatyti tai, kas sugriauta, kurti tai, kas Dievo plane numatyta.

Turime šiandien gražią tautą ir naujai evangelizacijai reikalingą laisvę. Tačiau toji laisvė ilgai netvers, jei neišnaudosime jos teikiamų galimybių. Mūsų kartos laukia dideli plotai, nearti dvasiniai ir visuomeniniai laukai.

Neužleiskime jų piktžolėmis, bet rūpestingai jas išraukime ir leiskime Kristui sėti per mūsų žodžius ir darbus. Dabar mums dvasinio atsinaujinimo ypač reikia, nes panašu, kad skverbiasi jau nebe laisvamanybė, bet reliatyvizmo diktatūra, agresyvus sekuliarizmas, besikėsinantis atimti iš žmogaus laimę ir viltį, kurią randame mūsų tikėjime.

Atrodo, kad pasitinkant minėtus iššūkius susiduriame su pajėgų problema. Mūsų nepakankamai daug ir esame pabirę ne tik skirtingose vietose, bet mus skiria skirtingos veiklos sritys, įsipareigojimai, rūpesčiai. Mažai tesueiname *bendram* darbui visuomenėje, o ir

retai bešvenčiame kartu, trūksta ir bendro pabuvimo. Reikia sutvirtinti katalikų bendruomenę pradedant asmeninėmis pastangomis dažniau susitikti, pakviesti prie mūsų prisijungti draugą, kartu turiningai praleisti laisvalaikį ir būti maldos vienybėje. Reikia kalbėtis apie mus supančius iššūkius ir taip vienas kitą brandinti – atnaujinti diskusijų ratelius ir vakarus, kur galėtų rasti naujų idėjų, situacijos pažinimo, problemų sprendimo. Kalbų neužtenka, reikės ir galybės konkrečių darbų, reikalaujančių išgrynintų idėjų. Na o per tarpusavio bendrystę pažinsime save ir kitą – dėka šio santykio galėsime pažinti ir šiandieninę visuomenę. Tada galėsime vaisingiau atliepti į visuomenės narių tarpusavio santykių atnaujinimą, į žmogaus ir Dievo santykio atnaujinimą.

Vienas iš ateitininkų tėvų, prel. Pranas Kuraitis, dažnai sakydavo jaunimui mūsų poeto J. Baltrušaičio eiles:

*Dievo pasaulis dar nesukurtas,
Dievo šventovė dar nepastatyta,
tik išdalytas pilkas akmuo,
tik galia duota rankoms.*

Tegul Kovo 11-oji neužsibaigia istorijos vadovėliuose – te ji tęsiasi! Vincas Kudirka ne šiaip sau įrašė į Lietuvos Himną šiuos žodžius: „[...] iš praeities Tavo sūnūs te stiprybę semia“. Pirmyn, statykime Dievo pasaulį! Su viltim, su dieviška jėga, visa atnaujinant Kristuje!

Klier. Gabrielius Satkauskas, III k.

FILOSOFŲ KAMPELIS

Kas bus po mirties?

Klier. Irmantas Ramanauskas, II k.

Kiekvienam žmogui susidūrusiam su mirtimi tikrai kilo klausimas: *o kas bus po to?* Mirties faktas visada buvo žmonių dėmesio centre. Daugelis mąstytojų, rašytojų, menininkų, mokslininkų ir pseudomokslininkų vienaip ar kitaip bandė į jį atsakyti, tačiau per visą žmonijos istoriją šis klausimas ir toliau lieka retorinis, nes vienareikšmio atsakymo nėra.

Mirties problematika yra tarpdiscipliniška – atskiri mokslai tyrinėja ją savitu aspektu, bet dažniausiai išvada gali būti tik hipotetinė, kadangi tyrimų objektas peržengia visas materialaus ir intelektualio pažinimo ribas. Šiuo atveju pasisekė teologijai, kurios šaltinis – dieviškasis Apreiškimas. Jis gali mums duoti atsakymus apie mirtį, pomirtinį gyvenimą ir netgi prisikėlimą. Na o likę mokslai stebėdami mūsų pasaulį, gali tik spėti kas vyksta mirties metu ir kas įvyks po jos.

Gamtamokslininkai bet koku atveju gali kalbėti tik apie biologinę kūno mirtį. Psichologai – apie psichinį mirties išgyvenimą. O filosofija, mąstydamą, koks yra žmogus ir pasaulis, gali pasiūlyti atsakymus netgi apie pomirtinio gyvenimo arba negyvenimo galimybes. Tai šiame straipsnyje ir bus apžvelgta.

Mirties problema kyla iš žmogaus jaučiamo pasipriešinimo – kūnas yra trumpalaikis ir šiame

pasaulyje turi aiškią savo pabaigą, tačiau visi trokšta gyventi amžinai. Pirmojo šių metų *Teesie* numerio filosofų kampelyje rašiau apie žmogaus paradoksalumą, nes žmogus – tai vienintelė būtybė, turinti ir laikiną kūną, ir materialų pasaulį peržengiančią dvasią. Būtent ji suteikia nemirtingumo ir amžinumo ilgesį. Šiuo atveju mirtis gali būti kaip dvasios ir kūno atsiskyrimo procesas. Bet tuomet ar dvasia ir kūnas buvo sujungti? Kaip dvasia gali egzistuoti atskirai? Ar mirtis natūrali? Ar bloga? Taigi susiduriame su labai daug kliūčių paprastai išspręsti mirties problemą.

Mirties supratimas yra priklausomas nuo filosofinių prielaidų ir žmogaus koncepcijos. Žinoma, spėjimų rezultatai gali būti tik du – egzistuoja pomirtinis gyvenimas arba ne. Tačiau prie jų veda kelios skirtingos sampratos. Į mirties fenomeną ir nemirtingumo galimybę pažvelgsime per skirtingas žmogaus būties koncepcijas.

Radikalusis dualizmas Platono filosofijoje žmogų visada suvokė kaip nemirtingą tobulą dvasią įkalintą skurdžiamame ir laikiname kūne. Tokiu atveju mirtis tampa išsilaisvinimo procesu – žmogaus perėjimu į natūralią būseną. Platonui dvasia nemirtinga, nes tai savarankiškai judanti būtis, dėl savo prigimties. O materialus kūnas įgyja judėjimą tikrai iš išorės. Taigi dvasiai niekas nedaro įtakos, ji neatsiranda ir nežūsta. Taip pat Platonas argumentuoja, kad dvasia yra gyvybės pradai, todėl nuosekliai mąstant būtų absurdiška galvoti apie jos mirtį. Priešingai, materialus kūnas, blogio nešėjas, yra mirtingas. Trumpai tariant mirtis yra nereikšmingas gyvenimo etapas – išsilaisvinimas, o žmogaus dvasia yra nemirtinga.

Nuosaukusis dualizmas arba *hylemorfizmo* teorija, kuri labiausiai išvystyta Aristotelio ir šv. Tomo Akviniečio filosofijoje, kalba apie žmogaus

kūno ir dvasios skirtingumą, tačiau jie yra integralūs žmogiškos būties nariai. Tokiu atveju mirtis taip pat yra kūno ir dvasios atsiskyrimas, bet šiuo atveju tai blogis, kadangi yra sunaikinama natūrali žmogaus struktūra. Miršta ne kūnas, o žmogus. Tiesa, dvasia nesunaikinama, tačiau lieka pažeista mirties įvykio. Aristotelinei filosofijai mirtis nėra nereikšmingas įvykis, bet taip pat nėra absoliuti pabaiga – žmogaus būtis per dvasią egzistuoja toliau.

Materialusis monizmas visą žmogaus sampratą redukuoja į materiją. Dvasia ir kūnas ontologiškai tapatūs. Materialistai netgi dažnai teigia, kad dvasia yra tik kūno produktas, išraiška, pasekmė. Taigi mirtis tokiu atveju – absoliuti žmogaus pabaiga. Apie jokią pomirtinį gyvenimą negali būti nė kalbos, nes dvasia nustoja egzistuoti kartu su kūniška mirtimi.

Visiška priešingybė yra *idealistinis monizmas*. Jame vyrauja spiritualizmo teorija, todėl viskas ką pažįstame jauslėmis yra netikra, o žmogus tampa tik subjektyvia idėja – dvasia. Jei materijos nėra, tuomet ir mirtis – tik iliuzija.

Grįžtant prie pomirtinio gyvenimo galimybės klasikinė filosofija pateikia keletą dvasios nemirtingumo argumentų.

Teleologinis (gr. *teleos* – tikslas) *argumentas*. Kiekvienas žmogus trokšta laimės ir amžinųjų vertybių. Laikomasi metafizinės prielaidos, kad pasaulis yra tikslingas, egzistuojantis dėl kokio nors tikslo, kuris turi būti įgyvendintas. Šv. Tomas Akvinietis sako, kad žmogus siekia to prigimtinio tikslo, bet šiame gyvenime to padaryti nepavyksta, todėl tai turi įvykti būsimajame. Toks troškimas negali būti tuščias, nes žmogus negali natūraliai krypti į objektą, kurio nėra. Pastovios laimės troškimas remiasi į žmogaus ontinę (prigimtinę būties) struktūrą, todėl jokios laikinos vertybės nesugeba patenkinti jo.

Etinis argumentas remiasi moraline tvarka. Žmogus laukia teisingo atlygio už tai, kad gyvenime elgėsi dorai. Mirtis tokiu atveju būtų nesąžininga. Krikščioniškosios filosofijos atstovai tokią prielaidą visada tapatina su Dievo teisingumu. Yra ir kitokių idėjų, tarkim Kantas savo etikos teorijoje dvasios nemirtingumą priima kaip moralinį privalumą, kurį jaučia žmogus. Moralinis subjektas turi tverti amžinai. Abiem atvejais dvasios amžinumas siejamas su teisingumu.

Ir patys svarbiausi yra *metafiziniai argumentai*, kurie remiasi dvasios prigimtimi – proto ir valios veikla sudaro pagrindą žmogaus nemirtingumui. Valios vaidmenį aptarėme nagrinėdami *teleologinį argumentą*. Intelektinė galia taip pat įrodo žmogaus nekūniškumą: mąstymo veikla negali būti apribojama erdvės ir laiko, nes ji pajėgia transcendentuoti (peržengti) materialųjį pasaulį. Todėl intelektas privalo turėti ir nematerialų subjektą, pagal savo prigimtį – dvasią. Taip pat žmogus yra įgalus savo protu pažinti universalias amžinąsias tiesas (gėris, tiesa, grožis), vadinasi ir pats yra amžinas. Stebėdami nematerialią žmogaus intelekto veiklą galime teigti, jog jos subjektas – nematerialus, o tai reiškia – nenykstantis.

O ką dvasia veikia po mirties? Panteistai saktų, kad žmogus įsilieja į pankosmosą ir tampa vieniu. Orientalistai kalba apie reinkarnaciją – persikūnijimą į kitas būtis. Bet abi šios teorijos nesuderinamos su žmogaus ontologine struktūra. Labiausiai ją atitinka krikščioniškoji šv. Tomo Akviniečio mintis, kad mirtis sugriauna natūralią žmogaus būseną, dvasia atskirta nuo kūno, tačiau yra nukreipta į jį. Atsiranda daug erdvės kalbėti apie prisikėlimą, tačiau tai jau teologų kampelio užduotis.

Klier. Irmantas Ramanauskas, II k.